

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

NEMZETISÉGI ÜGYEKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

Ikt. szám: VII/70/5/2020
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2020. DECEMBER 10. 10.00

Helyszín: videokonferencia

Időpont: 2020. december 10. 10.00

Dr. Fürjes Zoltán a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a résztvevőket, majd ismertette a napirendet. Bevezetőjében elmondta, hogy 2020. december 8-án volt dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes meghallgatása az Országgyűlésben, a nemzetiségek bizottságában, ahol részletesen ismertette a magyar nemzetiségpolitika lényegét, ahogy az az Alaptörvényben is rögzítésre került, Magyarország Kormánya a 13 őshonos nemzetiségre államalkotó tényezőként tekint. Olyan államalkotó tényezőkre, akik gazdagítják a magyar kultúrát, Magyarország erejét növelik, gazdagítják saját anyaországai kultúráját és híd szerepet töltenek be Magyarország és saját anyaországai között. Az anyaországokkal fennálló kapcsolat minősége nem befolyásolja a Kormány hazai nemzetiségekhez való hozzáállását.

1. napirend: A nemzetiségpolitika 2020. évi eredményei

Dr. Fürjes Zoltán elmondta, hogy a nemzetiségi célú támogatások forrásai 2020-ra 21 668,6 millió Ft-ra emelkedtek, ami a 2010-es évhez képest több mint hatszoros emelkedést jelent a hazai nemzetiségek számára. Ebből a forrásból kiemelkedő eredményeket értek el. A Kormány támogatta az egykori szlovák ajkú evangélikus gyülekezet 1081 Budapest, Rákóczi út 57. szám alatt található templomának az Országos Szlovák Önkormányzat által történő megszerzését, melyhez 765 M Ft-ot biztosított. Az adás-vételi szerződést már aláírták. Az épület leromlott állapotú, fel kell újítani, át kell alakítani szlovák kulturális célokra. Ez egy nemzetközi siker, a beruházást a magyar állam és a szlovák állam fele-fele arányban támogatja. Továbbá az Országos Szlovák Önkormányzat is vállalta, hogy a magyar állam oldalán beszáll a finanszírozásba. A Bolgár Országos Önkormányzat 2,6 Mrd Ft támogatással az Önkormányzat köznevelési és kulturális intézményei a Magyarországi Bolgárok Egyesületének tulajdonában lévő, a 1097 Budapest, Vágóhid utca 19. szám alatti beépítetlen telken megvalósítandó új ingatlanban kerülnek elhelyezésre. Jelentős összegben részesültek összességében a helyi nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézmények. A 2020. évben 1130,6 M Ft támogatás került felosztásra összesen 62 köznevelési intézmény részére. A támogatási összegből óvodákat, bölcsődéket, általános és középiskolákat lehet felújítani. Az országos és helyi nemzetiségi önkormányzatok, valamint az általuk fenntartott kulturális és köznevelési intézmények fejlesztési, beruházási, beszerzési, pályázati önrész támogatásaira több mint 2 Mrd Ft támogatást biztosítottak. 2019-ben eredetileg a 2020. évi nemzetiségi civil, nemzetiségi kulturális, nemzetiségi táborozási pályázati kategóriák kerültek meghirdetésre összesen 1,6 Mrd Ft összegben. A veszélyhelyzet miatt

időközben a NEMZ-KUL és a NEMZ-TAB pályázati kategóriák visszavonásra kerültek összesen 1,1 Mrd Ft összegben. Ezt követően a szakterület visszakapott 400 M Ft-ot, amelyet egyedi támogatásként nemzetiségi táborkra, továbbá kb. 90 M Ft-ot ún. út menti keresztek felújítására fordítottak. A veszélyhelyzet hátrányos hatásainak kiküszöbölésére célzottan 2020-ban először tették közzé a nemzetiségek nemzetiségi célú beruházási, felújítási és karbantartási tevékenységeinek költségvetési támogatására vonatkozó egyedi kérelem benyújtására irányuló pályázatot, a NEMZ-BER-20 felhívást, melynek keretösszege 400 M Ft volt. **Fürjes Zoltán** hangsúlyozta, hogy a visszavonásra került 1,1 Mrd Ft összegből 400 M FT táboroztatásra és 400 M Ft beruházásra visszaáramlott a szakterülethez. A NEMZ-BER-20-ból 297 db benyújtott kérelem kapott támogatást. Sikeres volt a nemzetiségi köznevelési intézmények átvétele: a helyi és országos nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézmények száma 2010/2011-es tanévben 12 volt, ami a 2020/2021-es tanévre 95-re nőtt. A nemzetiségi önkormányzatok intézményalapítási-átvételi tevékenysége tovább folytatódik, amennyiben felmerül ilyen igény a nemzetiségek részéről, azt a kormányzat támogatólag fogadja. A nemzetiségi nevelési-oktatási feladatot ellátó pedagógusok nemzetiségi pótléka 2020-tól további 10%-kal, 40%-ra emelkedett, a pótlék differenciáltan osztható szét. A nemzetiségi pedagógushiány orvoslása érdekében kidolgozásra került a nemzetiségi pedagógus ösztöndíjprogram, az ösztöndíj folyósítása a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának közreműködésével 2019 januárjától elindult. 2020-tól tovább bővült a program, így a 2020/2021-es tanévben – ettől a szemesztertől – az ösztöndíjrendszer az óvodapedagógusok után a nemzetiségi tanító, tanár és szaktanár hallgatók minden évfolyamára ki lett terjesztve, így félezer ösztöndíj nyújtására nyílt lehetőség. 2020-ban, a tovább bővült programot 380 millió Ft támogatással segíti a Kormány. A jogbiztonság tekintetében az év legnagyobb eredménye, hogy sor került a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: nemzetiségi törvény) módosítására. Ezt az Országgyűlés 2020. június 16-án fogadta el 95%-os támogatottsággal. A nemzetiségi törvény módosításának – a tartalmán túl – vannak egyéb pozitív előremutató jellemzői. A Nemzetiségi bizottság terjesztette az Országgyűlés elé a törvényjavaslatot, amely a magyarországi nemzetiségek jelzései és kérései alapján került összeállításra. A törvényjavaslat szövegezésében részt vettek a nemzetiségek képviselői, mind a parlamenti bizottság, mind az országos önkormányzatok szövetségének képviselői, a szószólók, az ombudsman-helyettes munkatársai, a kormányzat részéről a Miniszterelnökség, a BM, az IM, az EMMI, a PM és a kormányhivatalok. A törvényt módosítás alapján a fenntartói jog átadásával együtt a köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyont a feladatátvételt követően haladéktalanul, de legkésőbb a nevelési-, illetve a tanév kezdetéig ingyenesen a fenntartó nemzetiségi önkormányzat tulajdonába kell adni. Azokban az esetekben, amelyekben a fenntartóváltás a törvény módosítását megelőzően megtörtént, a törvényt módosítás átmeneti rendelkezése egy fix határidőt biztosít. A törvényt módosítás alapján az országos nemzetiségi önkormányzat önként vállalt közfeladatai kiegészültek az érintett miniszter engedélyével történő szociális ellátó intézmény alapításával és fenntartásával, ez kifejezett nemzetiségi kérés volt. Komoly eredmény, hogy a törvényt módosítás az „etnobiznisz” megszüntetésére is tesz lépéseket. **Fürjes Zoltán** a tájékoztatást a Magyar Kormány által az elmúlt időszakban támogatott jelentős nemzetiségi beruházások, fejlesztések felsorolásával zárta. Az egyes nemzetiségek és a Kormány között jó az együttműködés, a kormányzat kifejezett szándéka ezt a jó kapcsolatot a továbbiakban is fenntartani.

2. napirend: Tájékoztató a nemzetiségi önkormányzati fenntartású köznevelési intézmények nevelés-oktatási feladatainak ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyont átadásáról, és az érintett ingó és ingatlan vagyont kötelezettségekkel terhelt pályázatokról

Dr. Péntek Péter a Miniszterelnökség Nemzetiségi Főosztályának képviselőjeként elmondta, hogy a nemzetiségi törvény módosításainak egy része a nemzetiségi önkormányzatoknak, illetve az

önkormányzatoknak különböző feladatokat ír elő, illetve határidőket tartalmaz, például a nevelési-oktatási feladat ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyon települési nemzetiségi önkormányzat tulajdonába adására vonatkozóan. Amennyiben 2020. július 1. előtt a köznevelési intézmény fenntartói jogát átadta az önkormányzat a települési nemzetiségi önkormányzatnak, akkor a nevelés-oktatási feladat ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyont is tulajdonba kell adni a hatálybalépést követő 6 hónapon belül, tehát 2021. január 1-ig kell megkötöni a tulajdon átadási szerződést. A határidő nem jogvesztő, amennyiben a szerződést nem sikerül határidőig megkötöni, a jog nem veszik el a nemzetiségi önkormányzatok részéről, utána is jogosultak az ingó és ingatlan vagyonra. A Kormány 2020. november 4-től ismét veszélyhelyzetet hirdetett ki, rendkívüli jogrend lépett hatályba. Emiatt a nemzetiségi önkormányzatokban testületi döntések helyett az elnök egyszemélyi döntést hoz. Az elnök, illetve a települési önkormányzatok esetében a polgármester is jogosult konzultálni a képviselőtestülettel. A szerződések előkészítése a nemzetiségi önkormányzat, illetve a települési önkormányzat feladata, az ingatlanok tekintetében célszerű ügyvéddel vagy közjegyzővel elkészíttetni a szerződést, hiszen e nélkül nem fogják az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezni a tulajdonjogot a nemzetiségi önkormányzatnak. A szerződésben célszerű egy mellékletet beiktatni, ami az ingó vagyon felsorolását tartalmazza. Ezt megelőzően javasolt leselejtezni azokat a dolgokat, amely nem szükségesek a feladatellátáshoz. A vagyont célszerű a szerződés megkötése után azonnal birtokba adni. A tulajdonjog átadása nem minősül intézmény átszervezésnek, az intézmény átszervezés bizonyos tilalmai nem vonatkoznak rá. A nemzetiségi törvény csak a nevelési-oktatási célt szolgáló ingó és ingatlan vagyonról rendelkezik, tehát a nem kizárólagosan nevelési-oktatási célra használt ingatlanok azon részét, amelyet nem használnak közvetlenül nevelési-oktatási célra, nem kell tulajdonba adni. Amennyiben az ingatlan természetben megosztható, akkor indokolt telekalakítási eljárás lefolytatása a hatáskörrel rendelkező hatóságnál. A nevelési-oktatási célt biztosító ingatlanrész új helyrajzi számot kap. Előfordulhat olyan eset is, amikor fizikailag nem lehet így megosztani az ingatlant, ilyenkor osztatlan közös tulajdon keletkezik. Ilyenkor célszerű használati megosztási szerződésben rendezni a feleknek, hogy az ingatlan egyes részeinek használatára kinek van kizárólagos joga. Sok ingatlan érintett TOP-os pályázattal, Magyar Falu Programmal vagy egyéb pályázatokkal. A Miniszterelnökség megkereste az irányító hatóságokat, az irányító hatóságok tisztában vannak a nemzetiségi törvény által előírt feladattal, hogy az ingatlanokat tulajdonba kell adni a nemzetiségi önkormányzatok részére, általánosságban jogilag nem látnak akadályt a tulajdonváltásban. Azt javasolták, hogy mindig a szerződés megkötése előtt keressék meg a MÁK megyei szerveit, akik pontos tájékoztatást adnak az adott pályázattal kapcsolatban.

Hristodoulou Konstantinos Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata képviselőjeként elmondta, hogy a településen van egy iskola – óvoda és művelődési ház – könyvtár, a két intézmény teljesen külön áll, de a testnevelés órák, valamint az étkeztetés a művelődési ház területén folynak. Véleménye szerint ezek a tevékenységek kapcsolódnak az oktatási célhoz. Az ingatlanok a települési önkormányzat tulajdonában állnak.

Dr. Fürjes Zoltán válaszában elmondta, hogy az ingatlan-nyilvántartási jogi jelleget a tulajdoni lap tartalmazza, iskolák esetében fel van tüntetve, hogy iskola, ebben az esetben egyértelmű a funkció. A kérdés az, hogy a művelődési házban tornaterem van-e kialakítva vagy ott van-e egy nagyobb terem, ami bármi másra is használható. Ez utóbbi esetben nem látható a kapcsolat. Ha a földhivatalban művelődési ház jogi jelleg van bejegyezve, akkor vitákra lehet számítani.

Hristodoulou Konstantinos elmondta, hogy az iskolának nincs tornaterme, ezért tartják a testnevelés órákat a művelődési házban.

Tircsi Richárd a Nemzetiségi Főosztály képviselőjében jelezte, hogy Beloianiszban most fog megvalósulni tornaterem létesítése 120 M Ft-os kormányzati támogatásból. Megkérdezte, hogy ez mennyiben befolyásolja az ingatlan átadást.

Hristodoulou Konstantinos elmondta, hogy ez még szerződéskötés előtt áll. Jelen pillanatban nem tud pontosabb információt. Jelenleg a művelődési házban van kialakítva közösségi tér, egy bordásfallal ellátott kisebb terem, ahol folynak a különböző települési folklór rendezvények, próbák és szakkörök, ott folynak a tornaórák is már 10-20 éve. Az étkezéseket is ott tartják. A tornaterem építése 2021-ben fog megtörténni.

Dr. Fürjes Zoltán megkérdezte, hogy melyik telken fog felépülni a tornaterem.

Hristodoulou Konstantinos elmondta, hogy a település kapja a tornatermet, a település pályázott és nyerte ezt a lehetőséget. A szerződés a településsel lesz kötve. Elmondta, nem tartja valószínűnek, hogy a tulajdon át fog kerülni a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzatához.

Dr. Fürjes Zoltán elmondta, hogy legyen bárkié a tornaterem, azért épül meg, hogy elsősorban a település iskolásai használják, és ily módon megoldott lesz a görög iskola tornatermi ellátottsága. Az átmeneti időben az eddig kialakult szokásnak megfelelően fognak eljárni. A terem használata nem kapcsolódik szorosan a nevelési-oktatási tevékenységhez. Természetesen a települési önkormányzatnak megvan a lehetősége, hogy úgy értelmezze a jogszabályt, hogy átadja a termet, de mivel nem ez az elsődleges funkciója, ezért véleménye szerint ennek a tulajdonnak nem kell átszállnia.

Kozma György a Magyarországi Románok Országos Önkormányzata képviselőjében gratulált az elért eredményekhez, megköszönte a kormányzat anyagi és erkölcsi támogatását, amelyet az országban élő nemzetiségeknek nyújtanak. Elmondta, hogy az Országos Román Önkormányzat hat köznevelési intézményt tart fent, öt települési önkormányzattal állnak kapcsolatban. Mind az öt polgármester nyitott arra, hogy a nemzetiségi önkormányzat tulajdonba vegye az iskolák épületeit. Egy településen akadozik az átvétel, de várhatóan ott is meg tudnak majd egyezni. Előkészítettek egy szerződéstervezetet, amely kapcsán három észrevételük merült fel. Álláspontjuk szerint a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvényben (a továbbiakban: nemzeti vagyon törvény) szerepelnek olyan rendelkezések, amelyek nincsenek összhangban a nemzetiségi törvénnyel, illetve annak céljával. A nemzeti vagyonról szóló törvény 13. § (5.) bekezdése határozza meg azt, hogy 15 évig terjedő elidegenítési tilalmat kell az átadó önkormányzat javára bejegyeztetni. Az ingatlan átadás, a tulajdonjog keletkeztetése mindaddig tart, amíg a közfeladat meg nem szűnik az adott ingatlanban, ha megszűnik, az ingatlant vissza kell adni. A nemzeti vagyonról szóló törvény a 13. § (4.) bekezdésében arról rendelkezik, hogy az átvevőnek évente beszámolási kötelezettsége van az átadó felé. Továbbá jelezte, hogy amikor ezeknek az intézményeknek a fenntartói jog átvétele megtörtént, akkor ingyenes használatba kapták az ingatlant és az ingóságokat, és a feladatátadás 10 évre szólt. Vannak olyan intézmények, amelyeket 2011-ben átvettek, de a többi intézmény tekintetében is hamarosan lejár a 10 év.

Dr. Fürjes Zoltán kérte, hogy a kérdéseket írásban is küldjék meg, hogy részletesebb választ tudjanak adni. Válaszában elmondta, hogy a nemzeti vagyonról szóló törvényből fakadó 15 éves elidegenítési tilalom és a nemzetiségi törvénynek az a passzusa, miszerint kizárólag célhoz kötötten használható fel az átvett ingatlan nem üti egymást. A különböző jogértelmezési elvek – a speciális jogszabály, illetve a később született jogszabály miként írja felül az általános, illetve az előbb született jogszabályt – alapján ez a kérdés feloldható. Általános rendelkezés, hogy az ingyenesen tulajdonba adott vagyonelemek tekintetében 15 évig elidegenítési tilalom áll fenn. De mivel a nemzetiségi törvény úgy rendelkezik, hogy amennyiben megszűnik ott a tevékenység, akkor vissza kell adni, ezért ez az

elidegenítési tilalom nem csak 15 évig szól, hanem addig, amíg az oktatási-nevelési intézmény ott működik és más célra az adott ingatlan nem használható. Ha az iskolát tovább működtetik, de elköltöztetik, vagy az iskolát megszüntetik, akkor az ingatlant vissza kell adni. Ha a fenntartó szűnne meg, akkor az ingatlan tulajdonjoga visszazáll a települési önkormányzatra. **Fürjes Zoltán** jelezte, hogy a beszámolási kötelezettségre vonatkozó kérdésre írásban fognak választ adni. A határozott időre történt fenntartói jog átvételével kapcsolatosan javasolta, hogy a fenntartói jogot a jövőben határozatlan időre kössék meg.

Kozma György jelezte, hogy megküldi írásban az észrevételeket az Helyettes Államtitkárság részére.

3. napirend: Hazai és nemzetközi beszámolási kötelezettségekkel kapcsolatos tájékoztatás

Héjj Rita a Miniszterelnökség Nemzetiségi Főosztályának képviseletében a nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatosan elmondta, hogy Magyarország aktívan részt vesz az Európa Tanács tíz monitoring mechanizmusában, amelyek közül a két nemzeti kisebbségek védelmét szolgáló nemzetközi egyezmény, a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény (a továbbiakban: Kisebbségvédelmi Keretegyezmény) és a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája (a továbbiakban: Nyelvi Karta) monitoring mechanizmusa nemzetpolitikai szempontból kiemelkedő jelentőségű. Hazánk az elsők között csatlakozott a két egyezményhez, melyek immár több mint 20 éve léptek hatályba. A két egyezmény végrehajtásáról rendszeresen beszámoló készül a nemzetiségi jogok, valamint kifejezetten a nemzetiségi nyelvi jogok megvalósulásáról. A Nyelvi Karta monitoring mechanizmusának 2018. évi reformja során magyar részről az Államtitkárság vezető szerepet töltött be. A reform következtében a Nyelvi Kartához és a Kisebbségvédelmi Keretegyezményhez kapcsolódó országjelentéseket összehangoltan kell benyújtani, azaz a Nyelvi Karta esetében három évről a Kisebbségvédelmi Keretegyezményhez hasonlóan öt évre bővült a mindenkori beszámolási időszak hossza. Emiatt az Európa Tanács bevezette egy félidős időközi gyorsjelentés benyújtását, melyre első alkalommal 2020-ban került sor. Az Európa Tanács kisebbségvédelmi dokumentumai vizsgálata kapcsán ugyanakkor továbbra is elmondható, hogy Magyarország belső jogrendszere számos területen szélesebb körű jogokat biztosít a nemzetiségek számára, mint maga a Kisebbségvédelmi Keretegyezmény vagy a Nyelvi Karta. A Nyelvi Karta kapcsán Magyarország Kormánya hat plusz két nemzetiségi nyelvre (német, szlovák, horvát, román, szlovén, szerb, illetve romani és beás) tett vállalást. Magyarország 1999, 2002, 2005, 2009, 2012, 2015 után a hetedik ország-jelentését 2018 áprilisában nyújtotta be az Európa Tanács Főtitkárnak. A Szakértői Bizottságnak a beszámolási időszakra vonatkozó jelentése alapján a Miniszteri Bizottság 2019-ben fogadta el a Magyarországra vonatkozó legutóbbi ajánlásokat. A hetedik időszaki jelentés után, a monitoring mechanizmus reformját követően Magyarország 2020. február 28-án első alkalommal nyújtotta be időközi jelentését, amelyben a sürgősségi ajánlások megvalósításáról nyújtott tájékoztatást. Az időközi jelentéshez kapcsolódóan az Államtitkárság később is együttműködött a Nyelvi Karta Titkárságával, egyebek mellett egy kérdőív keretében, a Titkárság kérésének megfelelően kiegészítve a tájékoztatásban nyújtott információkat. A Szakértői Bizottság értékelése 2020. október 8-án jelent meg. **Héjj Rita** a Kisebbségvédelmi Keretegyezménnyel kapcsolatosan elmondta, hogy Magyarország ez ideig öt alkalommal, 1999-ben, 2004-ben, 2009-ben, 2015-ben és 2019-ben terjesztett be az Európa Tanács részére országjelentést. 2020-ban a betervezett, a magyarországi nemzetiségek érdekében tett intézkedésekről szóló ötödik körös országjelentést követően előbb az ún. „bizalmas párbeszéd” keretében az adatok, tények ellenőrzésére volt lehetősége a szakterületnek; majd a Tanácsadó Bizottság Magyarországról szóló 5. véleménye vonatkozásában a hatóságok megjegyzéseit koordinálta az Államtitkárság. A Vélemény és a hozzá kapcsolódó magyarországi megjegyzések 2020 októberében jelentek meg az Európa Tanács honlapján. Mindkét országjelentés esetében a következő benyújtási határidő 2023 tavasza lesz, az Államtitkárság ehhez

kapcsolódóan 2022-ben a korábbiakhoz hasonlóan számít a dokumentumokat előkészítő közös munkára a nemzetiségek képviselőivel. **Héjj Rita** tájékoztatta a munkacsoportülés résztvevőit, hogy az Államtitkárság 2020-ban az ENSZ kisebbségi ügyekkel foglalkozó különleges jelentéstevője megkeresésére adott témák és jó gyakorlatok, illetve a kultúrák közötti integráció tagállami tapasztalatairól szóló CDADI kérdőív vonatkozásában adott részanyagot, háttéranyagot. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának magyar elnökségéhez kapcsolódóan jelenleg zajlik az egyeztetés és a tervezés arra vonatkozóan, hogy milyen formában vesz részt benne a szakterület. A hazai kötelezettségek vonatkozásában elmondta, hogy a nemzetiségi törvény által előírt kötelezettség értelmében a Kormány két évente áttekinti a Magyarországon élő nemzetiségek helyzetét, és arról az Országgyűlésnek beszámol. Ennek eleget téve a Kormány legutóbb a 2017. január – 2018. december közötti időszakra vonatkozóan számolt be az Országgyűlésnek, amely a jelentést a 29/2020. (X. 7.) OGY határozattal elfogadta. Megköszönte a közös munkában részt vevőknek a beszámoló elkészítéséhez nyújtott segítségét. Az utóbbi évek gyakorlatának megfelelően az elkészült beszámolót elektronikus formában elérhetővé tették a megújult kormány.hu weboldalon. A soron következő, 2019-2020 közötti időszakra vonatkozó beszámoló összeállítása 2021-ben kezdődik majd el. További éves kötelezettség a miniszteri bizottsági meghallgatás. Dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes úr meghallgatására a Magyarországi Nemzetiségek Bizottságában 2020. december 8-án, az Igazságügyi Bizottsági meghallgatásra december 14-én került sor. A parlamenti bizottsági miniszteri meghallgatásokra évente, az adott évre vonatkozóan kerül sor.

4. napirend: Egyebek

Dr. Fürjes Zoltán a feladatalapú támogatásokkal kapcsolatosan elmondta, hogy ezek odaítélésére 2021-ben is sor kerül. A 2020. évi XC. törvény Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről (a továbbiakban: költségvetési törvény) természetesen még nem a járványhelyzetre lett kialakítva, ezért a korábbi évek gyakorlatának megfelelően tartalmazza feladatalapú támogatások odaítélésének feltételrendszerét. Beszámolt róla, hogy az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetségével, valamint Ritter Imre képviselő úrral egyeztetéseket folytattak, melynek során született megoldási javaslat. Tekintettel arra, hogy az év tizenkét hónapjának fele veszélyhelyzetben telt, amikor a nemzetiségi önkormányzatok feladat és hatáskörét az önkormányzat elnöke gyakorolja, ezért a nemzetiségi önkormányzatoknak nem feltétlenül volt lehetősége az idei évben a költségvetési törvényben jogosultsági feltételként megkövetelt négy képviselőtestületi ülés és egy közmeghallgatás megtartására, ezért kezdeményeznek egy jogszabály módosítást, amely átmenetileg felmentést adna a négy képviselőtestületi ülés megtartása alól, helyette kettőt írna elő, továbbá a közmeghallgatás megtartásától eltekintene. Arra is javaslatot tesznek, hogy a pontszámítás is egyfajta átlagszámítással történjen. A módosítási javaslat a Kormány elé lett terjesztve, az ülés időpontjában még nem született róla döntés.

Tircsi Richárd reagált a német nemzetiség részéről előzetesen érkezett kérdésére, az EMET és a BGA által még le nem zárt, de a pályázó által már elszámolt nemzetiségi pályázatokhoz kiadott banki felhatalmazó levelekkel kapcsolatosan. Elmondta, hogy az Országgyűlés Magyarországi Nemzetiségek Bizottsága ugyanezt a kérdést tette fel a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (a továbbiakban: BGA) vezetőivel való találkozáson. A BGA kezelésében a nemzetiségi támogatások előkészítésének és kifizetésének intézése a korábbi évek gyakorlatához képest hatékonyabban és gördülékenyebben történik, azonban késedelmet szenved az elmúlt időszakban felhalmozódott, átvett támogatások lezárása és az azokhoz kapcsolódó banki felhatalmazó levelek visszavonása. A kérdés kapcsán a BGA ígéretet tett arra, hogy az aktuálisan felmerülő egyedi eseteket elsőbbséggel kezeli (pl. bankváltáskor felhatalmazó levelek visszavonása vagy jelzés esetén képviselőváltáskor lezárás meggyorsítása), továbbá felméri a helyzetet és intézkedéseket hoz a probléma megoldására.

Szervezetfejlesztés keretében már 2019. év második felében önálló igazgatóságot állítottak fel a BGA által kezelt támogatások minél gyorsabb elszámolására és a támogatások lezárásának gyorsítására. A BGA-nál, tájékoztatásuk szerint, a támogatások lezárásával egyidejűleg megtörténik a banki felhatalmazó levelek visszavonására vonatkozó hozzájárulás kiállítása és az megküldésre kerül a kedvezményezett részére. A BGA az irattár áttekintése során szembesült azzal a ténnyel, hogy a jogelőd EMET által lezárt támogatási ügyletek esetében többségében nem történt meg a banki felhatalmazó levelek visszavonása. Ez a jelentős iratmennyiség kb. 50.000 db, amelyből a nemzetiségi és egyházi támogatási ügyirat kb. 5000 db. Az ennek kezeléséhez szükséges erőforrás hiánya miatt ez késedelmet szenved. A BGA ígéretet tett rá, hogy a beérkezett megkereséseket prioritásként kezelve megkezdí a visszamenőlegesen a már lezárt támogatások banki felhatalmazó leveleinek visszavonását.

Dr. Kiss Balázs az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében beszámolt a nemzetiségi biztoshelyettes 2020. évi tevékenységéről, valamint a vizsgálatáról és állásfoglalásáról a német közösség tagjait súlyosan sértő sajtómegnyilvánulások kapcsán. A biztoshelyettes 2020-ban hat elvi állásfoglalást adott ki, melyek közül hármat **Kiss Balázs** a Romaügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport 2020. december 8-ai ülésén ismertetett, a jelen ülésen a másik három állásfoglalásra hívja fel a figyelmet. A biztoshelyettes 2020. április 15-én adta ki a 2/2020. számú elvi állásfoglalását a 2021. évi népszámlálás nemzetiségi jogi vonatkozású kérdéseivel foglalkozik. Fontos cél volt alapjogi szempontból is vizsgálni a népszámlálás előkészítését és végrehajtását érintő kérdéseket, és objektív szempontok alapján áttekinteni ezeket. A népszámlálás előkészítésével kapcsolatosan különböző kérdések merültek fel, ilyenek a népszámlálás anonimitása, az adatok feldolgozása kapcsán felmerült az adatvédelmi kérdések áttekintése, a népszámlálás nemzetiségi kötődést vizsgáló kérdésének meghatározása, az anyanyelv adatfelvétel során történő használatának lehetősége, továbbá a nemzetiségi önkormányzatok és nemzetiségi kérdezőbiztosok bevonásának kérdése is. A népszámlálás rendkívül fontos információkkal szolgál a nemzetiségi közösségekről, ezért nagyon fontos érdek fűződik ahhoz, hogy a népszámlálás során pontos ismereteket, adatokat szerezzenek a nemzetiségek tagjairól. A népszámlálások számos alapjogot is érintenek, így a nemzetiségi önazonosság szabad vállalkozáshoz való jogot, a magánszférához és a személyes adatok védelméhez való jogot, illetve a nemzetiségi önkormányzatok létrehozásához való jogot. A népszámlálások adatai alapján hoznak létre települési nemzetiségi önkormányzatokat a településen élő nemzetiségi közösségek tagjai. Az elvi állásfoglalás részletesen bemutatja a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) népszámlálási gyakorlatát és vonatkozó adatvédelmi garanciákat is. A biztoshelyettes a megállapításokban megfogalmazta, hogy a KSH gyakorlatával, a népszámlálás előkészítésével és a tervezett végrehajtásával összefüggő vizsgálat strukturális problémát nem tárt fel. Ugyanakkor az elvi állásfoglalásban megfogalmazott javaslatok figyelmen kívül hagyása a nemzetiségi jogok sérelmével járhat. Általánosságban elmondható, hogy a népszámlálás adatfelvételét érintő adatvédelmi garanciák, adatvédelmi rendelkezések biztosítottak, a KSH rendkívüli védelmet igyekszik biztosítani az adatoknak a kezelésük során. A tájékoztató kampányoknak kiemelt jelentősége van, amelyek nem csak a lakosság tudatosságát növelik, de ösztönzik is őket arra, hogy önkéntesen részt vegyenek a népszámlálásban és bemutatja számukra az adatvédelmi garanciákat. A KSH szándéka szerint be kívánja vonni a nemzetiségi közösségek képviselőit és a nemzetiségi önkormányzatokat az előkészítésbe, illetve a végrehajtásba is, és törekszik arra, hogy nemzetiségi nyelven is elérhetővé tegye a népszámlálási kérdőíveket. A biztoshelyettes számos javaslatot fogalmazott meg az elvi állásfoglalásában, amelyek részben a magyarországi nemzetiségek bizottságát, részben az országos önkormányzatokat érintették. Szorgalmazta, hogy kampányokat tartsanak, ösztönözzék a nemzetiségi közösséghez tartozókat, hogy vállalják önazonosságukat, ösztönözze őket az internetes kitöltésre, illetve, hogy a nemzetiségi önkormányzatok lehetőségük szerint igény esetén nyújtsanak segítséget az online kitöltéshez. Továbbá ösztönözzék a helyi

nemzetiségi önkormányzatokat, hogy nemzetiségi kötődéssel rendelkező számlálóbiztosok vegyenek részt a népszámlálásban, illetve a közösségek szorosan működjenek együtt a KSH-val. A KSH részére is fogalmazott meg javaslatokat, különösen azt, hogy fokozottan tartsák be az adatvédelmi garanciákat, törekedjenek a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal, az országos nemzetiségi önkormányzatokkal és a Magyarországi Nemzetiségek Bizottságával való együttműködésre, továbbá tartsanak kampányokat a népszámlálást érintő kérdések tudatosítása érdekében. **Kiss Balázs** ismertette a biztoshelyettes 4/2020. számú elvi állásfoglalását világjárvány nemzetiségi közösségekre gyakorolt hatásairól, melyet 2020. november 11-én adott ki. Az elvi állásfoglalás különböző témakörökben tárta fel azokat a helyzeteket, amelyek a kialakultak az első veszélyhelyzet kihirdetése ideje alatt, illetve még felmerülhetnek a 2020. november 4-én ismételten kihirdetett veszélyhelyzet idején. A Tematikus Munkacsoport ülésén csak a nemzetiségi önkormányzatok és a nemzetiségi nevelési-oktatási feladatokat ellátó köznevelési intézményeket érintő témaköröket ismertette. A veszélyhelyzetben a nemzetiségi önkormányzatok képviselőtestületének, közgyűlésének feladat- és hatásköreit az elnökök gyakorolják. A képviselőtestületek, közgyűlések nem tarthatnak ülést. Kiemelte, hogy az önkormányzat feladat- és hatásköreit gyakorló elnök nem gyakorolhatja a nemzetiségi önkormányzatokkal, többek között köznevelési kérdésekben megillető egyetértési és véleményezési jogokat. A biztoshelyettes javaslataiban megfogalmazta, hogy abban az esetben, amikor az elnökök gyakorolják a képviselőtestület feladat- és hatásköreit, akkor szükséges, hogy jóhiszeműen, kölcsönös együttműködési elvek alapján és rendeltetésszerűen járjanak el, döntéshozatalaik során folyamatosan folytassanak egyeztetést a képviselőtestület, illetve a közgyűlés tagjaival, és a meghozott döntésekről is tájékoztassák őket. Továbbá javaslatként fogalmazta meg a Nemzetiségek Bizottsága számára, hogy együttműködve az országos nemzetiségi önkormányzatokkal tekintsék át a nemzetiségi törvényt, illetve a katasztrófavédelmi törvény egyes rendelkezéseit és fontolják meg egy olyan törvénymódosítás kezdeményezését, amely lehetőséget teremt arra, hogy akár online formában testületi üléseket vagy közgyűléseket tarthassanak, ezzel lehetőséget teremtve arra, hogy az egyetértési, véleményezési jogaikat a testületek gyakorolhassák. A nemzetiségek részéről felmerült igény, hogy az elnyert állami támogatásokat más célokra is felhasználhassák, különösen a közösségeket érintő esetlegesen kialakuló krízishelyzetekkel kapcsolatban. Fontos továbbá, hogy a veszélyhelyzet idején is kiszámítható és előrelátható szabályok vonatkozzanak a nemzetiségi önkormányzatok és intézményeik működésére. **Kiss Balázs** ismertette a biztoshelyettes 5/2020. számú elvi állásfoglalását a német nemzetiségi közösséget sértő kijelentésekről, a gyűlöletbeszéd elleni fellépés szükségességéről és a videómegosztó platformokon megjelenő sérelmes tartalmak elleni fellépés lehetőségeiről melyet 2020. december 7-én adott ki. A Petőfi Irodalmi Múzeumhoz köthető Petőfi Irodalmi Ügynökség Hajónapló című műsorában a műsorvezető és meghívott vendégei magyarországi németek elűzetésének és elhurcolásának emléknapján, 2020. január 19-én azon nevetgéltek, hogy a német nép „olyan fajta”, amely szerintük „csak vonulni és gyilkolni képes”. A német néphez tartozókat olyan homogén csoportként ábrázolták, „amelynek tagjai gondolkodás nélkül gyilkolnak, népzenei kincsük egysíkú, népmeséik gyermekgyilkosságokkal tarkítottak”. Egy meghívott vendég véleménye szerint „nagy hiba volt, hogy annak idején nem pusztították el őket maradéktalanul”. A biztoshelyettes szükségesnek tartotta megvizsgálni, hogy ezek a kijelentések beleférnek-e a véleménynyilvánítás szabadságába, illetve milyen jogi és intézményi háttére van a Gumiszoba című műsorblokknak. A biztoshelyettes a vizsgálata során megkereste a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóságot (a továbbiakban: NMHH), a Petőfi Irodalmi Ügynökség, illetve a Gumiszoba Petőfi Irodalmi Múzeummal (a továbbiakban: PIM) való kapcsolatára vonatkozóan az EMMI kultúráért felelős államtitkárát, továbbá tekintettel arra, hogy a műsorban elhangzottak felvetettek a Btk. 332. §-ának közösségi elleni uszítás tényállásával kapcsolatos kérdéseket, ezért a legfőbb ügyészt is megkereste. Az NMHH elnöke a nemzetiségi biztoshelyettes megkeresésére adott válaszában jelezte, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a videómegosztó platformokon megjelent tartalmat

kontrolljával, illetve azok eltávolításával kapcsolatban. A biztoshelyettes megállapításaiban kitért arra, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem sértheti mások emberi méltóságát, valamint arra, hogy mindenképpen szükséges a gyűlöletbeszéd ellen akkor is fellépni, ha az a beszéd nem éri el a bűncselekmény szintjét. **Kiss Balázs** a legfőbb ügyész megkeresése kapcsán elmondta, hogy a legfőbb ügyész a biztoshelyettes megkeresését eljuttatta a Budapesti Rendőr-főkapitánysághoz (BRFK). A BRFK feljelentésként értelmezte a biztoshelyettes megkeresését, melyet elutasítottak arra való tekintettel, hogy úgy ítélték meg, hogy a beszélgetésben elhangzottak nem érintik a közösség elleni uszítás tényállását. Emellett a legfőbb ügyész válaszában arra hívta fel a figyelmet, hogy a közösség elleni uszítás tényállásában a 2016-ban történt törvénymódosítást követően bekerült a gyűlöletre és erőszakra uszítás. A legfőbb ügyész úgy ítélte meg, hogy még nem alakult jogalkalmazói gyakorlat, amely különbséget tesz a gyűlöletre uszítás és az erőszakra uszítás között. Sem a rendőri szervek, sem az ügyészség nem feltétlenül lép fel azokban az esetekben, amikor nem erőszakra uszítanak egy beszédben, hanem „csak” gyűlöletre uszítanak. De a törvényi tényállás alapján a gyűlöletre uszítás is büntetőjogi kategóriába tartozik. Az EMMI kultúráért felelős államtitkára, amely ellátja a PIM felügyeletét nem teljes egészében tudta megvilágítani azt, hogy milyen kapcsolat áll fenn a PIM és a Petőfi Irodalmi Ügynökség által indított műsor között. Mivel a PIM költségvetési forrásokat felhasználó szerv, fontos volt megvizsgálni, hogy a műsor milyen forrásokból készült, illetve milyen szervnek a felelősségi körébe tartozhat a műsor elkészítése. Az NMHH elnökének válaszelevelében 2020 tavaszán megemlítette, hogy elfogadásra került az európai uniós digitális irányelv, amely lehetőséget teremt arra, hogy a jövőben a nemzeti hatóságok fellépjenek a videómegosztó platformokon megjelenő sérelmes tartalmakkal szemben, de ennek akkor még nem történt meg a magyar jogrendbe való átültetése. Ez időközben 2020 nyarán megtörtént. A biztoshelyettes három javaslatot fogalmazott meg. Felkérte az NMHH elnökét arra, hogy amennyiben van már lehetősége a sérelmes tartalmak eltávolítására, úgy vizsgálja meg és intézkedjen saját hatáskörében. Felkérte az igazságügyi minisztert, hogy a legfőbb ügyéssel együttműködve vizsgálják meg, hogy miért nem alakult ki a jogalkalmazói gyakorlatban, hogy a Btk. közösség elleni uszítás tényállásában nem értelmezik helyesen a gyűlöletre uszítás, illetve az erőszakra uszítás tényállási elemeket. Bátorította az igazságügyi minisztert, hogy a Digitális Szabadság Bizottság tevékenységi körében vizsgálja meg ezt a kérdést. **Kiss Balázs** hangsúlyozta, hogy a gyűlöletbeszédrel szemben akkor is fontos fellépni, hogy ha az nem éri el a bűncselekmény szintjét. A biztoshelyettes elvi állásfoglalásai elérhetőek a hivatalos honlapján.

Dr. Fürjes Zoltán a német közösséget ért szóbeli atrocitás témájában hozzátette, hogy Soltész Miklós egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár közleményében elfogadhatatlannak nevezte a műsorban elhangzottakat, amelyek bántóak és sértőek a magyarországi német nemzetiség tagjai számára. Külön kormányzati sajtótájékoztatón Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter is elítélte a műsorban elhangzottakat és szolidaritásáról biztosította a hazai német közösséget. **Fürjes Zoltán** hozzátette, hogy ez a szolidaritás valamennyi nemzetiségre kiterjed, hogyha történne ilyen velük kapcsolatban. Reményét fejezte ki, hogy erre a jövőben nem fog sor kerülni.

Kovács Árpádné a BM Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkársága képviseletében elmondta, hogy a legmesszebbmenőkig támogatják a biztoshelyettes javaslatát és intézkedéseit. Romaügyekben többször előfordul, hogy videómegosztókon vagy a médiában ellenséges hangulatot keltve jelennek meg tudósítások, illetve műsorok. Legutóbb a roma holokauszt kapcsán kellett egy ilyen ügygel foglalkozni a Helyettes Államtitkárságnak. A veszélyhelyzeti jogalkotással kapcsolatosan elmondta, hogy rengeteg megkeresés érkezik a roma nemzetiségi önkormányzatoktól, hogy élelmiszersegélyt és tisztálkodási szereket szeretnének adni a helyi lakosságnak. Az EMET tavasszal, egy félreértés után közzétett egy állásfoglalást. Ez a települési önkormányzat hatósági jogköre,

azonban az a tapasztalat, hogy helyi szinten nagy a nyomás. Támogatnának egy ilyen jellegű jogszabály-módosítást, egy esetleges könnyítést, amennyiben ez megoldható a költségvetésből származó támogatások tekintetében. Jelezte, hogy a videokonferencia nagyon visszhangzott, nehezen volt követhető.

Dr. Fürjes Zoltán jelezte, hogy az ülésről a szokott módon készül írásos emlékeztető, amelyet megküldenek az ülés résztvevőinek.

Kovács Marcell a KSH Népszámlálási és Népesedési Statisztikai Főosztálya képviselőjeként a népszámlálásról szóló ombudsmanhelyettesi állásfoglalással kapcsolatban elmondta, hogy a KSH nagyon komolyan vette az ombudsmanhelyettes által megfogalmazott javaslatok jelentős része beépítésre került a népszámlálás végrehajtásáról szóló kormányrendeletbe. A rendelet elfogadása után az ombudsmanhelyettes levélben fordult a KSH elnökéhez, melyben elismerően nyilatkozott a KSH ezzel kapcsolatos erőfeszítéseiről.

Dr. Fürjes Zoltán jelezte, hogy az üléssel egy időben zajlik a belügyminiszter meghallgatása a Nemzetiségek Bizottságában, Ritter Imre elnök úr ezért nem tudott jelen lenni a Tematikus Munkacsoport ülésén. Megerősítette, hogy az írásban beérkező kérdésekre részletes választ adnak, majd további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Szabó-Princz Viktória csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: dr. Fürjes Zoltán egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, ME